

سال بیستم، شماره 86، بهار 1399
بهاء: 2000 تومان
1735-3394:ISSN

پیک دانش

نشریه انجمن علمی دانشجویی علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه الزهراء (س)

ویژه نامه نقش کتابخانه ها در مدیریت بحران کرونا

تجربه ارزشمند
آشنا شدن با ظرفیت های
فرهنگی در فضای مجازی
در ایام قرنطینه

با وجود کرونا چرا باید صرفه جویی کنیم؟
تشریح وظایف کاربران پس از شیوع ویروس کرونا
ابتکارات اساسی کتابخانه ها در پاسخ به بیماری همه
گیر Covid 19

مدیریت کتابخانه ها در دوران کرونا

فهرست مطالب

شناسنامه نشریه

صاحب امتیاز:
انجمن علمی _ دانشجویی علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه
الزهراء(س)
زیرنظر: اداره کل امور فرهنگی دانشگاه الزهراء(س)
مدیر مسئول: زینب محبی کلهری
zeinab.m12344321@gmail.com
سردبیر: معصومه احمدی
masoomehahmadi14@gmail.com
هیئت تحریریه: هاجر خدایی، زهرا نیک بخت، زینب محبی کلهری،
زهرة کاظم زاده
همکاران این شماره: هادی صفدری، زهرا اهل خیر، نرجس جعفرعلی
ویراستار: مریم امرایی
کاریکاتوربست: مبینا دربهبستی
تصویرگر: زهراسادات البهبستی
اینفوگرافبست: زهراسادات ریحانی
طراح و صفحه آرا: مطهره موسوی
طراح لوگو: سیدمحمدحسین هاشمی
با تشکر از مشاوران نشریه: دکتر سعید رضایی شریف آبادی، مریم
امرایی
کارشناس نشریه: زهرا وزیری
چاپ و صحافی: دامون
لیتوگرافی: دامون

- ۱ روزنه
- ۰ کرونا و سواد اطلاعاتی
- ۱ پیوند
- ۰ کرونا تجربه
- ۲ طنز مزه
- ۰ با وجود کرونا چرا باید صرفه جویی کنیم؟
- ۲ اینفوگرافیک
- ۰ نکاتی برای مقابله با کرونا در اماکن عمومی (کتابخانه‌ها)
- ۳ صفحه داغ
- ۰ تجربه ارزشمند آشنا شدن با ظرفیت فعالیت‌های
- ۰ فرهنگی در فضای مجازی در ایام قرنطینه
- ۴ کافه داستان
- ۰ کرونا و کتابی که جا ماند
- ۰ پژوهشکده
- ۵ ابتکارات اساسی کتابخانه‌ها در پاسخ به بیماری همه گیر
- ۰ Covid ۱۹
- ۷ نقش کتابخانه‌ها در مدیریت بحران کرونا
- ۰ رپورتستان
- ۸ تشریح وظایف کاربران پس از شیوع ویروس کرونا
- ۰ کارتون‌نگار
- ۰ جدال کرونای جعلی و کتاب

نشانی: تهران، میدان ونک، دانشگاه الزهراء (س)، ساختمان معاونت فرهنگی -

اجتماعی، اتاق نشریات.

تلفن: ۸۸۰۵۶۹۰۸

ص.پ: ۱۹۹۳۸۹۱۱۷۶۴

وبلاگ نشریه: www.kismag.blogfa.com

کانال تلگرام و سروش: knowledge_courier@

کانال اینستاگرام نشریه: knowledge_courier@

روزنه

کرونا و سواد اطلاعاتی

ویروس پنج گرمی این روزها

ویروسی که موجب متوقف شدن تمام فعالیت‌های سازمانی، اجتماعی و اقتصادی مردم شده است، و جهان را درگیر خود کرده است، البته به جز فعالیت‌های درمانی. امروزه پزشکان و پرستاران جهان از جمله پزشکان و پرستاران کشور عزیزمان بی‌وقفه در حال خدمت‌رسانی به بیماران به ویژه بیماران کرونایی هستند، و برای بهتر شدن حال هموطنان کشورمان می‌کوشند. برای پیشگیری از مبتلا شدن به این بیماری خدماتی از سوی افراد آگاه و توانمند باید به مردم ارائه شود، کتابخانه‌ها و کتابداران منبع اطلاعات هستند، ما کتابداران به عنوان راهبر در این زمینه باید بکوشیم تا دانش، آگاهی‌ها و توانمندی‌های لازم را بدست آورده و به دیگران منتقل کنیم. با بالا رفتن سطح آگاهی مردم و سواد اطلاعاتی می‌توانیم با تکیه بر توانمندی‌ها و اطلاعات موثق و رعایت اصول بهداشتی از این بحران به سلامت عبور کنیم.

اکنون که در این ایام به سر می‌بریم رسالت خود دیدم که با پیشنهاد دوستان و همکاری اعضای تیم نشریه ویژه‌نامه‌ای را مبنی بر این موضوع بحث برانگیز منتشر کنیم تا اطلاعاتی هر چند اندک در اختیار شما همراهان همیشگی قرار داده و در بالا بردن آگاهی شما در رابطه با این بیماری خطرناک سهمی داشته باشیم. امیدوارم در آینده‌ای نه چندان دور بحران پیش آمده عبور کنیم. سلامتی و آرامش همه مردم را از ایزدمنان خواهیم؛ باشد که روزی تمام مردم جهان در آرامش باشند. **سلام و سلامت باشید.**

مدیر مسئول - زینب محبی

پیوند (سرمقاله)

کرونا تجربه

ابرو باد و مه و خورشید و فلک در کارند

تا تو نانی به کم آری و به غفلت نخوری

همیشه وقتی این بیت از گلستان سعدی را می‌خواندم آن قدر ملموسانه چرخه بودن طبیعت را حس نکرده بودم! روزهایی که سپری شد به من فهماند، می‌شود این سو یک دستی شسته می‌شود، و آن سو عده‌ای کم آب می‌شوند! آنگاه جمعی منتظر برای باران! می‌شود با حضور در برگی از تاریخ به عنوان شاهد، راهی برای خلق فرصت‌ها ساختن را دید. به ما گفتند فاصله گذاری اجتماعی را رعایت کنیم چون ممکن است زندگی خود و دیگران به خطر افتد!

چه خوب میشد فرهنگ فاصله گذاری اجتماعی باقی بماند تعادلی باشد برای کاهش دخالت‌های نابه هنگام در حریم خصوصی. و نیز خیلی از بایدها و نبایدهای دیگر که همگی مسبب رساندن مفهوم عینی شراکت زندگی شخصی ما با ارکان طبیعت هستند، همچنین باید به خود متذکر شد حتی غفلت‌هایی هر چند کوچک از داشته‌ها و ارتباط‌ها ممکن است، آغازی برای زنجیره اتفاقات آسیب‌زا بود. حواسمان به هم باشد...

به قول سعدی؛ بنی آدم اعضای یکدیگرند که در آفرینش ز یک گوهرند.

چو عضوی به درد آورد روزگار

دگر عضوها را نماند قرار.

تو کز محنت دیگران بی‌غمی

نشاید که نامت نهند آدمی.

با گلستان دنیا گلستان میشود

شاد باشید

معصومه احمدی - سردبیر

موضوع انشا:

با وجود کرونا چرا باید صرفه جویی کنیم؟

بر همگان واضح و مبرهن است که بعضی‌ها فکر می‌کنند صرفه‌جویی یعنی لامپ‌های اضافی خانه را خاموش کنیم یا با چند سطل آب ماشین مان را بشوییم یا هنگام شستشوی دست، شیر آب را ببندیم یا مثلاً از قرار دادن غذای گرم در داخل یخچال خودداری نماییم. خیر اینگونه نیست! صرفه‌جویی یعنی همان کنتور برقی که تا چند روز پیش همانند فریره می‌چرخید اما امروز به لطف اصغراقا برقکار ساعت‌ها طول می‌کشد تا چرخشش را ببینیم. صرفه‌جویی یعنی همین سیمی که از دکل برق به داخل مغازه جوشکاری آقا مراد رفته و چند ماهی ست دیگر پول برق نمی‌دهد و کار و کاسبی‌اش هم خوب گرفته است. راه‌های زیادی برای صرفه جویی و استفاده درست از منابع انرژی مثل آب و برق و گاز و دیگر نعمت‌های خداوند موجود می‌باشد. مثلاً بقالی سر کوچه‌مان خیلی آدم صرفه‌جویی می‌باشد، و حالش از اسراف کردن بهم می‌خورد او آنقدر شریف است که شیرهایی که خراب و ترش می‌شوند را به خانه می‌برد، و

را تبدیل به پنیر می‌کند و نیز خیلی محترم است او از اداراش در هزینه خرید کاغذ صرفه‌جویی شوهر عمه‌مان نیز خیلی آدم ماشینش را روشن نمی‌کند، و اما کولر ماشینش را روشن نکند من از این انشا نتیجه می‌گیرم و همه باید مثل ما صرفه‌جویی است، و معلم مان باید به من بهترین نوشتن نمایم.

می‌جوشاند و با چند قاشق سرکه آن‌ها می‌فروشد. همسایه‌مان آقای کتابچی برای خودش و ما برگه A4 می‌آورد تا شود و درخت‌های کمتری قطع شوند. به فکری است او شب‌ها چراغ‌های تابستان‌ها حاضر است از گرما تلف شود. تا در مصرف برق صرفه‌جویی شود. که صرفه‌جویی چیز خیلی خوبی است، نمایند، و انشای من بهترین انشای دنیا بیست دهد تا تشویق شوم، و انشاهای

زهره کاظم زاده
(دانشجوی کارشناسی
مهندسی فناوری
اطلاعات، دانشگاه ارشد
دماوند، ورودی ۹۶)
ZKz۳۰۴@gmail.com

اینفوگرافیک

نکاتی برای مقابله با کرونا در اماکن

عمومی (کتابخانه)

۱. در صورت امکان پنجره‌ها و درها را باز کنید تا از تهویه کامل هوا مطمئن شوید.

۲. کار خرمایان و مدیران بدون ایجاد تبعیض در محل کار به شناسایی

افراد مبتلا که در معرض خطر هستند بپردازید و از آنها حمایت کنید.

۳. در جلسات ضروری در صورت وجود خطا، پیدمان صندلی‌ها را به گونه ای

ترتیب دهید تا شرکت کنندگان حداقل یک متر از هم فاصله داشته باشند.

۴. از همکاران فود بخواهید در صورت سرخه یا عطسه، صورت فود را با آستین

صفت فم آرنج یا دستمال فود بپوشانند. دستمال و سطل‌های درب دار را برای دور

رفتن دستمال تأمین کنید.

۵. سطوح (به عنوان مثال میزها) و اشیاء، (به عنوان مثال تلن، صفحه

کلید) باید با ضد عفونی کننده مرتباً پاک شود.

زهراسادات ریحانی
(دانشجوی کارشناسی
ارشد علم اطلاعات و
دانش شناسی، گرایش
مدیریت اطلاعات،
دانشگاه قم)
reihanizahra250@
gmail.com

تجربه ارزشمند آشنا شدن با ظرفیت فعالیت‌های فرهنگی در فضای مجازی در ایام قرنطینه

اشاره

در این روزهایی که همگی به عنوان شاهدی حاضر در عرصه بودیم، گروهی به عنوان شاهد عینی در زمینه‌ی تخصصی خود مشغول به فعالیت بودند تا مفاهیمی چون مسئولیت‌پذیری، مدیریت بحران، خلاقیت و دلسوزی و... را ریشه دوانند تا محصول نهایی "عشق ورزیدن به کار" به میوه نشاند. همچنین ضمن افزودن به تجربیات خود پلی روان را جهت انتقال آموزه‌ها به نسل‌های بعدی بسازند. در اینجا خدمت خانم محدثه رنجبر شیرازی هستیم دانشجوی کارشناسی ارشد رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه قم، گرایش مدیریت کتابخانه دیجیتال و مسئول کتابخانه عمومی یادگار امام (ره).

ارائه خدمات به کاربران در ایام کرونایی

اگرچه شرایط پیش آمده باعث شده است که بسیاری از فعالیت‌های کتابخانه مانند جام باشگاه کتاب و فعالیت‌های جانبی کتابخانه مانند کلاس نویسندگی کم‌رنگ‌تر شود اما فعالیت‌ها را به گونه دیگر ادامه دادیم. دو پویش نقاشی با موضوع # در خانه بمانیم و # ما کرونا را شکست می‌دهیم ویژه کودکان، همچنین مسابقه اینستاگرامی # معرفی کتاب، هر کتابدار برداشت خود را از کتاب مورد علاقه اش در قالب متنی از خود یا عبارت خاص بیان می‌کرد، برگزار کردیم. برای ارائه مطالب از دو Application واتساپ (کانال ویژه اعضای کتابخانه) و همچنین پیج اینستاگرام کتابخانه نیز استفاده میکنیم.

فعالیت‌هایی برای پر کردن اوقات فراغت کودکان و نوجوانان

انجام فعالیت‌های فرهنگی در فضای مجازی و آشنا شدن با ظرفیت‌های آن تجربه ارزشمندی بود که کتابداران در روزهای تعطیلی کتابخانه‌ها به دست آوردند. بیماری کووید ۱۹ اگر

زهرا اهل خیر
(دانشجوی کارشناسی
علم اطلاعات و دانش
شناسی، دانشگاه قم)
Za.ahlekhair@
gmail.com

نرجس جعفر علی
(دانشجوی کارشناسی
علم اطلاعات و دانش
شناسی، دانشگاه قم)
N.j.13762@gmail.com

چه منجر به اتفاقات زیادی شد اما نتوانست مانع فعالیت‌های کتابداران شود زیرا آنها با تکیه بر مزایا و امکانات فضای مجازی به خصوص اینستاگرام، چراغ کتاب و کتابخوانی را روشن کردند. همان طور که ذکر کردم، برای کودکان دو پویش نقاشی برگزار کردیم، و همچنین برای نوجوانان به صورت هفتگی از طریق برنامه واتساپ نشست مجازی معرفی کتاب برگزار میکنیم.

مهارت کتابداران برای مدیریت بحران کرونا

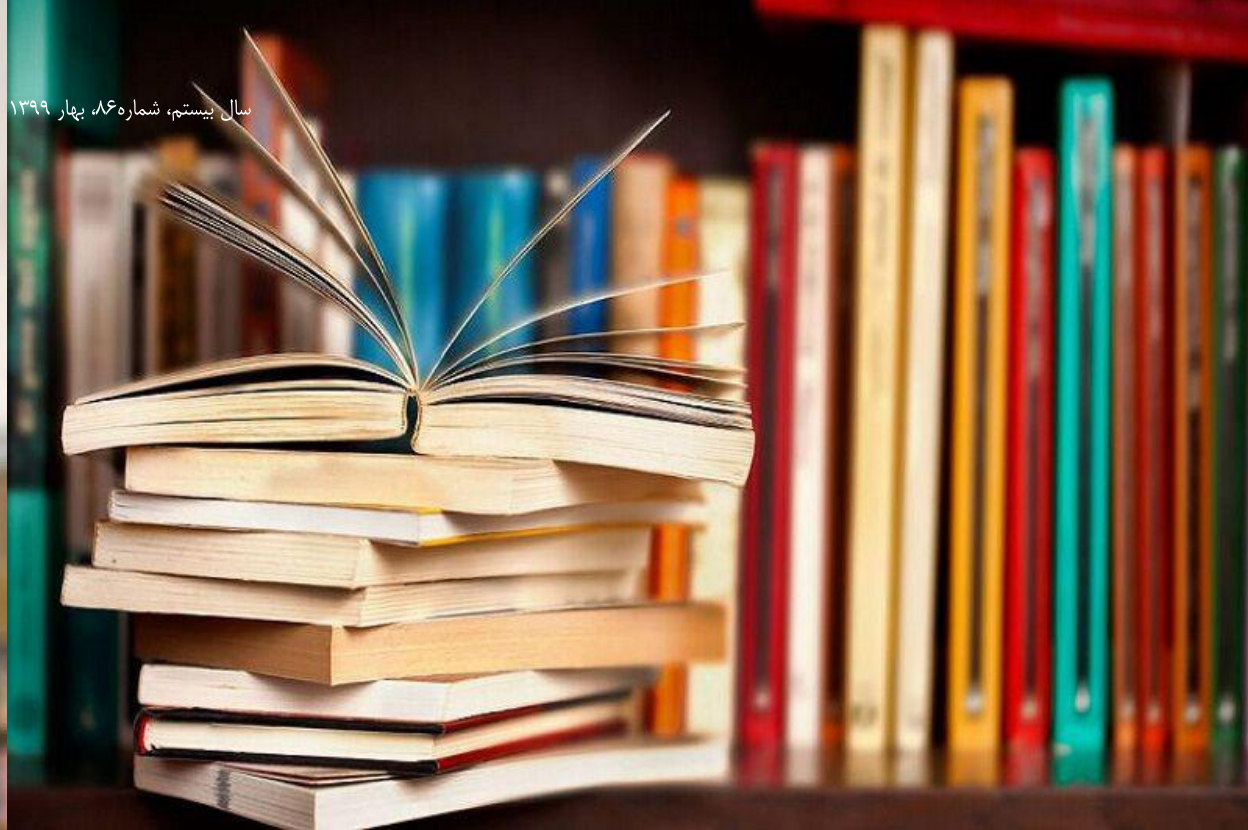
با توجه به فعالیت‌هایی که کتابداران در فضای مجازی دارند، شیوع بیماری کرونا هرگز نتوانست سدی مقابل ترویج کتاب و کتابخوانی و انگیزه‌های کتابداران شود. گروه همکاران ما در کتابخانه یادگار در استفاده از فضای مجازی به خصوص اینستاگرام بسیار توانمند هستند. باید به این نکته توجه کرد که استفاده از فضای مجازی لازمه کار ما است که چاشنی آن مهارت ارتباطی است.

آگاهی اعضای کتابخانه نسبت به ویروس کرونا

از ابتدا که کتابخانه‌ها تعطیل نشده بودند، ما پوسترهایی به در و دیوار کتابخانه چسباندیم تا اعضا کرونا را جدی بگیرند، و خود کتابداران نیز رعایت می‌کردند، و پس از تعطیلی کتابخانه‌ها در کانال اعضای کتابخانه‌ای واتساپ اطلاع‌رسانی دقیق نیز انجام می‌دادیم. همچنین در پیج اینستاگرام کتابخانه بارها استوری شد که نگران بازگشت کتاب هایتان به کتابخانه نباشید، و قرنطینه را نشکنید.

حرف آخر

به عنوان مدیر کتابخانه یادگار در این دوران اعضا را به مسابقه دهمین جشنواره رضوی دعوت میکنم. از شما دوستان عزیز سپاسگزارم، که برای مصاحبه، کتابخانه یادگار امام (ره)، را انتخاب کردید. باتوان این موفقیت‌ها...

کافه داستان

کرونا و کتابی که جا ماند...

هاجر خدایی

(دانشجوی کارشناسی رشته علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه خوارزمی، ورودی ۹۷) hajarkhodai@gmail.com

دیگر بازنگردد .

همینطور غرق در زیبایی و احساس ملموس آن کتاب شعر شده بودم که ناگهان موبایلم زنگ خورد و من هم سریع جواب دادم، و گویا یکی از هم خوابگاهی‌ها کار واجبی با من داشت، و من هم کتاب را همان جا گذاشتم و کوله پشتی ام را برداشتم و به سمت خوابگاه رفتم. توی مسیر خیلی دلم میخواست برگردم و کتاب را امانت بگیرم ولی باید سریع به خوابگاه می رفتم و عجله اجازه نداده بود که قبل از خروج از کتابخانه به امانت گرفتن آن فکر کنم .

با خودم گفتم: «خب اشکالی ندارد که ... در روزهای آینده حتما به کتابخانه می‌روم و آن کتاب را امانت می‌گیرم .» دقیقا در ساعت‌های پایانی همان روز بود که خبرهایی در شبکه‌های اجتماعی در دست انتشار بود و نشان از آمدن بیماری جدیدی داشت. راستش را بخواهید برای من جدی نبود و با خودم گفتم: «این بیماری هم مثل خیلی از بیماری‌های دیگر... هرچه باشد، بالاخره تمام می‌شود دیگر و یا دوره ی خاصی دارد ...»

تا چند روز آنقدر درگیر بودم که فرصت نشد به کتابخانه بروم. اکنون، بیش از سه ماه از آن روز می‌گذرد؛ روزی که تخلیه خوابگاه‌ها و ترک دانشگاه اجباری شد. اصلا فکرش را هم نمی‌کردم که موجود غیرزنده‌ای به نام «کرونا» میتواند باعث شود که ناگهان دانشگاه‌ها و خیلی از مکان‌های عمومی تعطیل شوند. اگر میدانستم کرونا تا این حد، خیلی چیزها را زمین خواهد زد، همان روز که موبایلم زنگ خورد، به هم خوابگاهی ام می‌گفتم که چند دقیقه دیرتر می‌آیم و باید کتابی را از کتابخانه امانت بگیرم . . حالا دلم تنگ است، حتی برای خستگی بعد از کلاس‌های طولانی دانشکده... و خیلی چیزهای دیگری که در روزهای عادی

بعد از تمام شدن کلاس‌های دانشکده، راهی کتابخانه مرکزی شدم. خسته بودم اما دلم میخواست با گشت زدن میان قفسه‌های کتاب، جانی دوباره بگیرم و طراوتی که با وجودم قهر کرده بود، به فکر آشتی کردن باشد. با وجود اینکه میدانم مدت‌هاست اکثر کتابخانه‌ها به سیستم جستجوی پیشرفته مجهز شده اند اما باز هم پیدا کردن تصادفی کتاب از بین قفسه‌های کتاب، برایم جذاب تر و شیرین تر است. وقتی وارد بخش امانت کتابخانه شدم، سلامی دادم و کارمند بخش امانت، سرش را تکانی داد تا جواب سلامم را داده باشد؛ خسته بود انگار و من هم برای اینکه شاید کمی از خستگی وجودش در برود، لبخند پررنگی را نثارش کردم. کوله‌پشتی‌ام را در کمد مخصوص گذاشتم، و موبایلم را در دست گرفتم، و راهی بخش قفسه‌ها شدم.

مثل همیشه رفتم به سمت قفسه‌های مربوط به ادبیات. اکثر کتاب‌ها قدیمی هستند، و همیشه از نگاه کردن و ورق زدن آنها لذت می‌برم. گاهی پیش می‌آید که نزدیک نیم ساعت به صورت ایستاده، محو یادداشت‌های کنار صفحه‌های کتابی می‌شوم. یادداشت‌هایی که دست‌خط آنها با یکدیگر متفاوت است، و معلوم است افراد مختلفی آنها را نوشته‌اند؛ اکثرا هم قصد داشته‌اند تا یادگاری ثبت کنند!

همینطور در حال قدم زدن بودم که در قسمت «نمایشنامه‌ها» کتابی توجه مرا به خود جلب کرد. جلدش آنقدر کهنه شده بود که هر لحظه نگران بودم نکنند پاره شود؟ با احتیاط ورق زدم و متوجه شدم که این کتاب، اصلا نمایشنامه نیست و شامل چندین شعر نو است. یکی از شعرها را خواندم، عجیب به دلم نشست؛ اصلا انگاری شاعر مربوطه آن را ثبت کرده بود تا یک روزی بعد از کلاس‌های طولانی دانشکده به کتابخانه بروم، و با

ابتکارات اساسی کتابخانه‌ها در پاسخ به بیماری همه‌گیر Covid 19

اطلاعات و منابع زیر بصورت غیر جامع ارائه اما همواره به روز می‌شود. این اطلاعات در دسترس عموم است. ما از ایده‌ها، ارعاعات، پیشنهادات و اصلاحات استقبال می‌کنیم.

دور را دارند (در صورت امکان این امر) و این خدمات تا حد ممکن می‌تواند به صورت دیجیتالی ارائه شود.

خدمات حداقلی: در بسیاری از کشورها اقدامات سختگیرانه‌تری وجود دارد، با محدودیت‌های سخت‌تر در اجتماعات عمومی، هشدارهای ویژه برای افراد در معرض خطر و تعطیلی عمومی در مناطق آسیب دیده. در این شرایط، کتابخانه‌ها به شکل زیر هستند:

- بستن کامل فضاها و فقط امکان امانت یا بازگرداندن کتاب از طریق پیشخوان یا کتاب‌انداز. برخی از کشورها در حال آزمایش روشی برای امانت و بازگشت کتاب از طریق پیک هستند. دیگران فقط به بازدیدکنندگانی که از قبل رزرو کرده‌اند اجازه امانت کتاب می‌دهند.

- اجرای سیاست‌های قرنطینه در کتاب‌های برگشتی (برای جزئیات بیشتر به زیر مراجعه کنید).

- برنامه‌هایی برای ارائه خدمات از راه دور به عنوان مثال آموزش الکترونیکی یا پشتیبانی از آموزش از راه دور

- تجزیه و تحلیل و آزمایش امور برای همه کارکنان برای کار از راه دور و اجازه کار دادن به کسانی که این توانایی را داشته‌اند.

تعطیلی کامل: آنجایی که اقدامات سختگیرانه‌تر است، کتابخانه‌ها یا مجبور به بسته شدن هستند یا پس از در نظر گرفتن خطرات برای کاربران و کارکنان، این کار را انجام داده‌اند. در این شرایط، کتابخانه‌ها به شکل زیر هستند:

- اطمینان از اینکه کلیه کارکنان در خانه کار می‌کنند مگر اینکه حضور آنها کاملاً لازم باشد. جایی که کارمندان حضور دارند، اطمینان حاصل شود که می‌توانند ضمن رعایت قوانین پیرامون فاصله‌گذاری اجتماعی، این کار انجام می‌شود.

- کتابداران به منظور بکارگیری مهارت‌های مدیریت اطلاعات خود برای حمایت از خدمات بهداشتی و اجتماعی در سایر ادارات، در اختیار فرمانداری‌های شهر قرار می‌گیرند.

- برقراری ارتباط مداوم با کاربران در مورد فرصت‌های استفاده از منابع یا خدمات کتابخانه

- طراحی داستان‌های ادامه دار دیجیتالی که حق چاپ آن مجاز است.

- ترویج استفاده از کتابخانه‌های دیجیتالی و سایر ابزارها از جمله سرمایه‌گذاری بالقوه در محتوا و دریافت مجوز

مدیریت رویکردهای مختلف در مورد محدودیت‌ها

کتابخانه‌ها در مناطق مختلف جهان با شرایط بسیار متفاوت روبرو هستند، از حفظ همه جانبه خدمات کامل تا تعطیل شدن کامل. با بکارگیری تجربیات انجام شده در سراسر جهان، کتابخانه‌ها و کتابخانه‌ها موقعیت خود را در یکی از شرایط زیر پیدا می‌کنند:

کسب و کار (کم و بیش) عادی: در بسیاری از کشورها موارد مبتلا به ویروس محدود بوده، و دولت‌ها اقدامات خاصی را انجام نداده‌اند. با این وجود، توصیه‌های عادی پیرامون رعایت بهداشت خوب اعمال می‌شود. برای مثال در این شرایط، کتابخانه‌ها به شکل زیر هستند:

- اطمینان از دسترسی به صابون و آب گرم

- اطمینان از داشتن مواد ضد عفونی کننده دست

- تمیز نگه داشتن سطوح، شامل اسباب بازی‌ها و کامپیوترهای کتابخانه

- اطمینان از اینکه کارمندان و کاربران تشویق می‌شوند که در صورت احساس بیماری، به جای آمدن، تا زمان بهبودی صبر کنند.

- ارائه صفحات با لینک‌های مفید و دارای اطلاعات قابل اعتماد برای کاربران در وبسایت‌های خود و ارتقاء سواد رسانه‌ای کاربرانی که با اطلاعات بالقوه غلط آنلاین مواجه شده‌اند.

مقداری محدودیت: موارد بیشتری وجود دارد، و دولت‌ها به منظور محدود کردن همه‌گیری بیشتر، به طور فعال مردم را ترغیب به انجام اقدامات اضافی برای محافظت از بهداشت فردی می‌کنند. در این شرایط، کتابخانه‌ها به شکل زیر هستند:

- برنامه‌ریزی برنامه‌های داستان یا کارگاه‌ها را مجدداً مورد بررسی قرار دهید، به خصوص برای گروه‌های در معرض خطر مانند کاربران مسن‌تر. تلاش‌های بیشتر برای اطمینان از بهداشت، از جمله ضد عفونی سطوح. جلوگیری از امانت و دست به دست شدن وسایل دارای ریسک بالا مانند اسباب‌بازی و هدست واقعیت مجازی

- با توجه به اینکه آیا می‌توان سالن مطالعه را تعطیل کرد چرا که افراد ممکن است مدت زمان بیشتری را همراه با دیگران بگذرانند.

- آماده‌سازی برای محدودیت‌های احتمالی بیشتر، به عنوان مثال، اطمینان از اینکه همه کارکنان مهارت و ابزار لازم برای کار از راه

مترجم:

هادی صفدری
دانشجوی کارشناسی
ارشد علم اطلاعات و
دانش‌شناسی، گرایش
مدیریت اطلاعات،
دانشگاه قم
hsfdri@gmail.com

که می‌تواند برای پشتیبانی از آموزش مورد استفاده قرار گیرد، کتابخانه ملی مراکش با ارائه کتاب‌های الکترونیکی رایگان، و کتابخانه عمومی در آرشوس دانمارک محتوای دیجیتالی خود را در وبسایت خود قرار داده است، در حالی که کتابخانه گرانبی در کبک کانادا محتوا را با تمرکز بر یادگیری مهارت‌های جدید متمرکز می‌کند. کتابخانه عمومی نیویورک با استفاده از برنامه SimplyE، کتابخانه‌های آنلاین کتاب را همانند کتابخانه اسکندریه مصر اجرا می‌کند. در سراسر مالزی، در تدارک روز جهانی کتاب و کپی رایت در ۲۳ آوریل، با ایجاد کمپین «بیاید باهم بخوانیم» مردم سراسر کشور را تشویق به خواندن مطالب بیشتر بصورت آنلاین می‌کند و ...

مدیریت کار از راه دور

با بسته شدن کتابخانه‌ها و انجمن‌های کتابخانه‌ها، بسیاری از افراد در زمینه کتابخانه با چالش‌هایی در مورد نحوه مدیریت کار مؤثر در راه دور مواجه هستند. بدیهی است بهترین وضعیت حالتی است که امکان برنامه‌ریزی از قبل وجود داشته باشد و اطمینان حاصل شود که کلیه کارکنان از ابزار و آموزش لازم برای فعالیت کارآمد و ایمن از خانه برخوردار هستند و این که به راحتی بتوانید ارتباط برقرار کنید.

در بسیاری از مواقع در همان وضعیت، بسیاری از مطالب موجود در اینترنت با تمرکز روی مخاطبین منظم و برای حفظ روحیه و انگیزه خوب است. با این وجود هنوز مشخص نیست که چه مدت محدودیت‌ها به طول خواهد انجامید، پس ارزش دارد که برای مقابله با اثرات بلند مدت برنامه‌هایی در نظر بگیرید. برخی از انجمن‌ها از تلاش‌ها برای به اشتراک گذاشتن ایده‌هایی در مورد چگونگی انجام این کار به طور مؤثر حمایت می‌کنند. انجمن‌های کتابخانه نیز به دنبال این هستند که چگونه می‌توانند کار خود را برای پشتیبانی از اعضای خود گسترش دهند. در جایی که کتابخانه‌ها بسته شده‌اند و تقاضا برای برخی از خدمات کاهش یافته‌است، کارکنان کتابخانه در انجام نقش‌های دیگر فعال بوده‌اند.

بازگشایی کتابخانه‌ها

حرکت به سمت بازگشایی کتابخانه‌ها با اولویت بالا در دستور کار قرار دارد زیرا کشورها به دنبال رفع بیشتر محدودیت‌ها هستند. در مورد مدارس، بعضی اوقات کتابخانه بسته می‌ماند، حتی اگر درس دوباره شروع شده باشد. قطعاً تصمیمات باید براساس ارزیابی‌های کلی از ریسک باشد. بسته به برنامه‌ریزی ملی، ممکن است کم و بیش جایی برای مدیران کتابخانه وجود داشته باشد که انتخاب کنند بازگشایی بشود یا نه. در جایی که محدودیت وجود نداشته باشد، مهم است که از آنها با راهنمایی و دستورالعمل مناسب پشتیبانی شود. در جاهای دیگر، شرایط سخت‌تری وجود دارد، باز کردن مجدد با تحقق مجموعه‌ای از پروتکل‌های ایجاد شده توسط مقامات کتابخانه مشروط است. اکثر نمونه‌ها تا کنون روی یک رویکرد مرحله‌ای متمرکز شده‌اند، خدمات جدید، فعالیت‌ها و بخش‌هایی از کتابخانه فقط زمانی از سر گرفته می‌شوند که این امر با خیال راحت اتفاق بیفتد، در برخی از این شرایط انتقال از یک فاز به مرحله دیگر، با در نظر گرفتن پیشرفت گسترده‌تر بیماری همه‌گیر، در تنظیم تاریخ احتیاط بیشتری کنید.

ارائه بخشودگی درباره کتاب‌های امانت گرفته شده و افزایش تعداد کتاب‌های الکترونیکی قابل امانت. قرار دادن فضای کتابخانه و امکانات آن برای سایر فعالیت‌ها، از جمله طراحی تجهیزات محافظ شخصی. افزایش اطلاع‌رسانی از خدمات الکترونیکی، هم در صفحات اول وبسایت‌های خود و هم از طریق نصب پوستر در نمای ساختمان‌های کتابخانه.

آماده شدن برای بازگشایی مجدد: در تعدادی از کشورها، گام‌هایی در جهت رفع محدودیت‌ها، حداقل تا حدی، برداشته شده‌است که کتابخانه‌ها به طور بالقوه بخشی از این موارد هستند. زمان‌بندی نامشخص است و به وضوح ایمنی باید در اولویت باشد. در این شرایط، کتابخانه‌ها به شکل زیر هستند: شروع برنامه‌ریزی برای بازگشایی تدریجی هنگامی که قوانین، مجوزها، ساختمان‌ها و منابع کتابخانه‌ای خود اجازه می‌دهند این اتفاق بی‌خطر رخ دهد، و ایجاد تغییرات لازم در سیاست‌های کتابخانه.

محدود کردن تعداد افرادی که از کتابخانه استفاده می‌کنند، و همچنین نحوه اجرای این موارد و همچنین جلوگیری از شرایطی که افراد ممکن است دور هم جمع شوند، به عنوان مثال استفاده از سیستم‌های یک طرفه، محدود کردن میلمان و نیمکت‌ها، محدود کردن سالن مطالعه یا غیره. ادامه به تعویق انداختن برنامه‌ریزی فعالیت‌ها و بسته نگه داشتن سرویس‌های بهداشتی. اجرای فرایندهای نظارتی بهداشتی منظم (از جمله از طریق تعطیلی کوتاه مدت کتابخانه)، به ویژه برای سطوحی که ویروس به نظر می‌رسد برای مدت طولانی دوام داشته باشد (پلاستیک، فلزات غیر از مس)، حداقل سیاست‌های پاکسازی افزایش می‌یابد. به منظور امکان دسترسی به کتاب‌ها بدون تماس انسانی، امکان امانت و بازگشت کتاب از طریق پیک فراهم شود. اطمینان از برخورداری از تجهیزات و آموزش لازم برای ایمن ماندن از جمله در نظر گرفتن صفحه ضروری وبسایت‌ها، محدود کردن تماس تا حد امکان و امکان کار در منزل به میزان ممکن و ارائه به روزرسانی‌های منظم.

در مورد عدم امکان بازگشایی ایمن، شفاف‌سازی شود. در غیر این صورت اطمینان حاصل شود که افرادی که تصمیم به بازگشایی می‌گیرند، ماهیت و خدمات فضاهای کتابخانه را درک می‌کنند. از جمله با رویکرد تدریجی برای از سرگیری خدمات فقط در صورت ایمن بودن هر یک از آن‌ها. ادامه تبلیغات و خدمات آنلاین به منظور محدود کردن تعداد بازدیدکنندگان از کتابخانه.

در مورد کلیه قوانین جدید به طور آنلاین و برای قوانین داخلی، با مدیران ارتباط برقرار کنید و به روزرسانی‌های منظم را ارائه دهید.

ارائه خدمات از راه دور

کتابخانه‌ها در سراسر جهان تلاش زیادی کرده‌اند تا دسترسی به مجموعه‌ها و خدمات را از راه دور فراهم کنند. همه کتابخانه‌ها خدمات الکترونیکی خود را ارتقا داده‌اند. به عنوان مثال، کتابخانه ملی فرانسه اقدام به برپایی نمایشگاه‌های مجازی می‌کند، کتابخانه ملی اسپانیا محتوای دیجیتالی خود را تبلیغ می‌کند

نقش کتابخانه‌ها در مدیریت بحران کرونا

مقدمه

کتابخانه نهادی اجتماعی و فرهنگی است که مهم‌ترین وظیفه آن خدمت‌رسانی به مردم در قالب‌ها و اشکال گوناگون است. پژوهش حاضر به منظور نشان دادن راهکارهای قابل اجرا در روزهای کرونایی برای افزایش آگاهی مردم و کاستن نگرانی آن‌ها از طریق آگاهی بخشی از طریق یک سازمان مردم‌نهاد به نام کتابخانه است. به منظور دستیابی به اهداف پژوهش به بررسی و مقایسه راهکارهای اجرایی در کتابخانه‌های جهان پرداخته است.

ارائه خدمات کتابداری و کتابخانه‌ای از راه دور

در دوران شیوع جهانی کرونا، انواع کتابخانه‌های جهان تلاش زیادی کرده‌اند تا از راه دور دسترسی به مجموعه‌ها و خدمات را فراهم کنند. از این رو، انواع کتابخانه‌ها، خدمات دیجیتال خود را ارتقا داده‌اند، به‌عنوان مثال، کتابخانه ملی فرانسه اقدام به برپایی نمایشگاه‌های مجازی کرد و کتابخانه ملی اسپانیا محتوای دیجیتال خود را تبلیغ می‌کند که می‌تواند برای پشتیبانی از آموزش استفاده شود. کتابخانه ملی مراکش به‌طور رایگان آثارش را ارائه می‌دهد. کتاب‌های الکترونیکی و کتابخانه عمومی در دانمارک، محتوای دیجیتال‌اش را در صفحه اول وبسایت خود قرار داده است. کتابخانه عمومی نیویورک با استفاده از برنامه SimplyE، کلوپ‌های کتاب آنلاین را اجرا می‌کند. در سراسر مالزی، در تدارک روز جهانی کتاب و کپی‌رایت در ۲۳ آوریل، کمپین «بیا بید با هم بخوانیم» ایجاد شد که مردم سراسر کشور را تشویق به خواندن اطلاعات آنلاین کرد. کتابخانه‌های عمومی کبیرا و ناکورا در کنیا از طریق شبکه‌های اجتماعی و همچنین به‌اشتراک گذاشتن توصیه‌هایی برای کتاب خواندن، محتواهایی به زبان محلی را برای مطالعه در دوران کرونا تبلیغ می‌کنند. در آفریقا، اداره کتابخانه غنا، دسترسی

زهرا نیک‌بخت
(دانشجوی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهراء (س)،
گرایش مطالعات آرشیوی،
ورودی ۹۷)
zahraa.nikbakht@gmail.com

به محتوای دیجیتالی خود را در کنار اطلاعات کلیدی سلامت ترویج می‌دهد. کتابخانه‌های عمومی «کوتا» در هند نیز خدمات آنلاین خود را افزایش داده‌اند و کتابداری را به‌عنوان وسیله‌ای برای کمک به کاربران هنگام بروز بحران و دریافت پوشش‌های مفید در مطبوعات محلی ترویج می‌کنند. در عراق نیز کتابخانه حرم مقدس حضرت عباس (ع) خدمات وام‌دهی از راه دور را برای

محققانی که به منابع الکترونیکی دسترسی دارند، ارائه می‌دهد. بسیاری از کتابخانه‌های عمومی و مدارس درحال تبلیغ داستان‌های آنلاین هستند، البته در جاهایی که می‌توانند راه‌حلی برای حق‌کپی‌رایت پیدا کنند. به‌عنوان مثال، در پرتغال یک کانال یوتیوب متمرکز روی همین قضیه وجود دارد یا انجمن کتابخانه‌های انگلستان CILIP سرویس قفسه ملی خود را راه‌اندازی کرده است. در همین راستا، «ردود سیتی» در ایالات متحده و «موناش» در استرالیا هم برای گویش‌وران به زبان‌های اقلیت، داستان تهیه می‌کنند.

در این میان، حرکت فردی یک کتابدار از کتابخانه ملی «پوزگا» در صربستان هم جالب توجه بود. او به روایت آنلاین

داستان‌ها اقدام کرد که اقدامش در سطح ملی خیرساز شد. تلاش‌های مشابه در یونان به کتابخانه‌ها اجازه داده است تا با کاربران خود در تماس باشند و حتی بتوانند از این طریق پروژه‌های هنری را اجرا کنند. کتابخانه ملی خود مختار مکزیک هم برای روز جهانی کودک یک مهمانی خواش مجازی برگزار کرد، چنانکه می‌بینیم از قلب آفریقا تا پیشرفته‌ترین کشورهای صنعتی، همگی در دوران کرونا به شبکه کتابداری دیجیتال‌شان شتاب و گستره بیشتری داده‌اند.

دیجیتالی شدن

کتابخانه‌ها در هوسکا اسپانیا، با تهیه مطالب آموزشی جدید برای کاربران، به آنها کمک کرده‌اند. تا از این امکانات استفاده کنند. برخی کتابخانه‌های عمومی نیز در تلاشند امکانات جدیدی را برای ارتباط از راه دور با کتابخانه‌ها ایجاد کنند. مثلاً در سوئد، کتابخانه‌های «هلسینگبورگ» برای اولین بار کارکرد چت را در وبسایت خود ایجاد کرده‌اند. آنها می‌خواهند از این طریق افراد جدیدی را جذب کتابخانه‌هایشان کنند. برخی کتابخانه‌ها همچنین به‌دنبال کمک به کاربران بالقوه‌ای هستند که هنوز ثبت‌نام نشده‌اند و اکنون نمی‌توانند به‌صورت حضوری ثبت‌نام کنند. برای مثال، کتابخانه ملی استونی و وزارت فرهنگ ترکیه به کتابخانه‌های عمومی دسترسی آسان ایجاد کرده‌اند و سازمان «کالتور کانکت» در بلژیک که با کتابخانه‌ها کار می‌کند، دسترسی به محتوای خود را برای کاربران ثبت‌نام نشده باز کرده است، همانطور که Booklist در ایالات متحده که برای ارائه بررسی کتاب و مطالب دیگر کار می‌کند، همین اقدام را انجام داده است.

تاریخ‌نگاری کرونایی کتابخانه‌ها

نقش کتابخانه‌ها به‌عنوان نگهبان تجربیات تاریخی دوران کرونا بی‌اندازه

تشریح وظایف کاربران پس از

شیوع ویروس کرونا

پژوهشکده

قوی است و کنسرسیوم بین‌المللی حفظ اینترنت به دنبال هماهنگ‌سازی این تلاش‌هاست. در این بین، دانشگاه کلمبیا، مانند کتابخانه ملی اسپانیا، برنامه بایگانی‌سازی را آغاز کرده است و کتابخانه کینگ پورت در ایالت تنسی و کتابخانه‌های اسپرینگفیلد کانتی در ایلینویز ایالات متحده، از اعضای جامعه خواسته‌اند تجربیات خود از بیماری کووید-۱۹ را به اشتراک بگذارند. به‌عنوان مثال، کتابخانه‌ها در هوسکای اسپانیا، حتی کودکان را تشویق می‌کنند که داستان‌هایی درباره تجربیات خود بنویسند. این امر به آنها کمک می‌کند با فشارهایی که احساسش می‌کنند، مقابله کنند. غیر از این، کتابخانه‌ها در تعدادی از کشورها برای افزایش آگاهی عمومی، اقدام به همکاری با روزنامه‌ها، ایستگاه‌های رادیویی و سایر کانال‌های ارتباطی کرده‌اند. همچنین کتابخانه‌های تخصصی حوزه بهداشت علاقه زیادی به اطلاعاتی دارند که می‌تواند از طریق مراجعان‌شان در دسترس قرار گیرد، مثلاً کتابخانه آژانس بهداشت در سائو پائولو برزیل در دعوت از مخاطبان‌ش برای به اشتراک‌گذاری تجربیات کرونایی بسیار مشهور شده است.

نتیجه‌گیری

این مقاله به منظور مقایسه عملکرد کتابخانه‌های ایران و کتابخانه‌های دیگر کشورهای جهان انجام شد. با استفاده از یافته‌هایی که در مقالات و اخبارهای کتابخانه‌های جهان بود؛ مولفه‌های برای عملکرد بهتر کتابخانه‌های ایران شامل آموزش از راه دور و آگاهی‌سازی مردم از شرایط بحران و آماده‌سازی کتابخانه‌های مدارس و دیجیتالی‌سازی و تاریخ‌نگاری شرایط کرونایی؛ پیشنهاد شده است برای عملکرد بهتر کتابخانه‌ها.

منبع

Mashghir

کرونا... یا همان کووید-۱۹ که امروزه تمام جهان را درگیر خود کرده و آسیب‌های جدی در زمینه‌های مختلف اعم از اقتصاد، آموزش و ... به وجود آورده است

کشور عزیزمان از جمله کشورهایی است که در حال مقابله با این ویروس خطرناک است. شیوع ویروس کرونا در کشور و ابتلای تعداد زیادی از مردم، نگرانی‌هایی را در جامعه به همراه داشته و سبب تولید و انتشار خبرهای درست و علمی و نیز اخبار غیرعلمی و نادرست فراوانی به خصوص در فضای مجازی شده است. اتفاقی که عمدتاً منجر به افزایش نگرانی مخاطبان شده و فضای مضطربی را در کشور ایجاد کرده، بی‌توجهی به نقش سواد اطلاعاتی و رسانه‌ای و عدم شناخت صحیح و دقیق از ماهیت علمی موضوعات مختلف از عوامل مهم تشدید فضای ملتهب در جامعه بوده و در شرایط کنونی هم این موضوع با محوریت ویروس جدید کرونا به وجود آمده است. این روزها صدها مطلب اجتماعی، علمی، اقتصادی و سیاسی با موضوع ویروس کرونا در فضای شبکه‌های اجتماعی منتشر می‌شود که درصد بالایی از آن فاقد سند و مبنای علمی است و شمار قابل توجهی از مخاطبان با باور و انتشار مجدد آن، التهاب رسانه‌ای کرونا را دوچندان می‌کنند. همانگونه که کارشناسان و متخصصان حوزه درمان تاکید داشته و دارند مخاطرات و مرگ و میر ناشی از این ویروس به مراتب کمتر از ترس و اضطراب روانی این بیماری است^۱. اکنون که با این چالش و بحران اساسی ملی مواجه هستیم شکافی در زمینه نیاز اطلاعاتی به وجود آمده که خود می‌تواند به بحرانی جدی تبدیل شود. در این بین افرادی باید در جامعه حضور داشته باشند که در زمینه فراهم‌آوری و دستیابی به اطلاعات مهارت کافی داشته و اطلاعاتی مفید و جامع را در اختیار عموم مردم قرار دهند.

۱- به کتابداران اشخاصی هستند که با

مهارت سواد اطلاعاتی خود می‌توانند گامی بلند در زمینه‌ی کاهش نیاز اطلاعاتی جامعه در مدیریت بحران داشته باشند. کتابداران می‌توانند با استفاده از فضای مجازی، در بستر اینترنت و وبسایت کتابخانه‌ها به ارائه اطلاعات و همچنین آموزش سواد اطلاعاتی بپردازند تا افراد بتوانند آمار و اطلاعات موثق را تشخیص داده و درگیر شایعات نشوند همچنین از طریق تهیه کاریکاتور، عکس، اینفوگرافی و فیلم برای افراد جامعه و تهیه کلیپ‌های جذاب مخصوص کودکان و آموزش خود مراقبتی در زمان بیماری و همچنین آموزش والدین در خصوص جلوگیری از آسیب‌های روانی به ویژه استرس ناشی از ویروس کرونا می‌توانند نقش بسزایی ایفا کنند. علاوه بر آگاهی‌رسانی و آموزش، در ایام قرنطینه کتابداران با در اختیار گذاشتن pdf کتاب‌ها به صورت رایگان، تهیه کتاب‌های صوتی می‌توانند در پرکردن اوقات فراغت مردم و بالا بردن میزان مطالعه کشور نقش داشته باشند. همچنین با تسهیل دسترسی به پایان‌نامه‌ها، منابع مرجع، دسترسی به اسلایدهای پاورپوینت و اسپارگ‌های مجازی، فهرست‌های کتابخانه‌های برای کاربران دانشگاهی می‌توانند نیاز اطلاعاتی آنها را کاهش دهند^۲. در پایان امید است که این ویروس خطرناک کوله‌بار خود را بسته و هرچه سریعتر از تمام کشورهای جهان به خصوص کشور عزیزمان خارج شده و دوباره شادی به تمام مردم بازگردد به امید آن روز.

منابع

۲ امیررضا اصنافی تشریح وظایف کتابداران پس از شیوع ویروس کرونا/ معرفی لینک‌های مفید برای دانشگاهیان (<https://ana.ir/>) کرسی یونسکو در ترویج علم مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، گزارش پویا علمیشو

زینب محبی کلهری (دانشجوی کارشناسی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه الزهراء، ورودی ۹۷)

zeinab.m12344321@gmail.com

۲ امیررضا اصنافی تشریح وظایف

کتابداران پس از شیوع ویروس کرونا/ معرفی

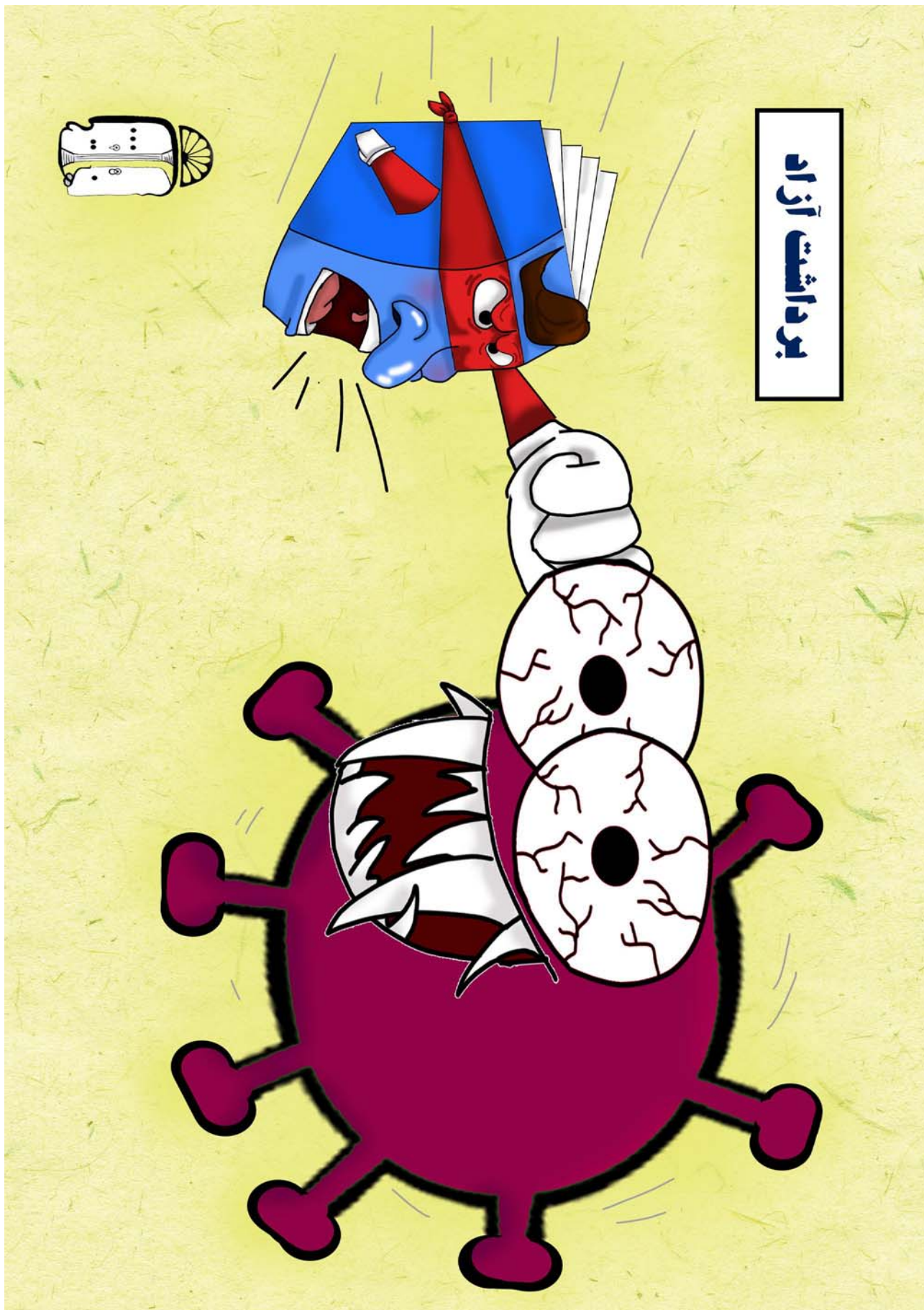
لینک‌های مفید برای دانشگاهیان (<https://ana.ir/>)

([ir](https://ana.ir/))

۱ کرسی یونسکو در ترویج علم مرکز

تحقیقات سیاست علمی کشور، گزارش پویا

علمیشو

مبینادر بهشتی
(دانشجوی کارشناسی علم
اطلاعات و دانش شناسی،
دانشگاه قم، ورودی ۹۴)
[@mobinadarbeheshti
com@gmail](mailto:@mobinadarbeheshti.com@gmail)